

TAJNÉ

Výtisk číslo: 25

STÁTNÍ ÚSTŘEDNÍ ARCHIV v Praze
ZRUŠEN STUPĚŇ UTAJENÍ
Důvod: 490/2000 - MsK/83
16.04 PhDr. Alena Nováková
Podpis: *[Signature]*

VNITROSTRANICKÁ INFORMACE

60

Č. j.: inf. /03224/ 60

Počet listů: 18

Počet výtisků: 27

Den vydání: 9. února 1989

OBSAH

Informace o politické situaci v krajích k 8.únoru 1989

Řídící, organizační a masová politická práce stranických orgánů a organizací je zaměřována na zabezpečení úkolů vyplývajících ze závěrů 10. a 12. zasedání ÚV KSČ. Krajské /městské/ výbory strany projednávají vlastní postupy po 12. zasedání, v nichž reagují na požadavky sociálně ekonomického rozvoje společnosti a hospodářské reformy. Například v materiálu schváleném sekretariátem severočeského KV KSČ je mimo jiné uvedeno, že rozhodující je spojování plnění úkolů 8. pětiletky s úkoly přestavby a demokratizace, se zvyšováním akceschopnosti a samostatnosti základních organizací. Na zasedání východočeského KV KSČ bylo zdůrazněno, že základním zaměřením práce v současném období je prosazování celospolečenských zájmů, ovlivňování postojů a názorů lidí, zejména ve vztahu k úkolům v ekonomice.

Obdobně postupují i okresní /obvodní/ výbory strany, například v Jihomoravském, Severomoravském, Západoslovenském a Východočeském kraji. Ve zprávě předsednictva přednesené na zasedání OV KSS v Nitře /Západoslovenský kraj/ analyzovali příčiny neplnění hospodářských úkolů v zaostávajících podnicích. Uvedli, že jednou z nich je formální přístup vedoucích hospodářských pracovníků ke snižování stavu zásob. Rovněž na zasedáních OV KSČ České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Pelhřimov, Písek a Tábor /Jihočeský kraj/ byly věcně a kriticky vyhodnoceny výsledky v ekonomice z hlediska celé pětiletky. Značná pozornost byla věnována podnikům zajišťujícím výrobu pro vnitřní trh. Například po zasedání OV KSČ v Českých Budějovicích byl svolán celookresní aktiv stranických a hospodářských funkcionářů z těchto podniků i obchodních organizací. Byla projednána opatření ke zlepšení zásobování vnitřního trhu.

Ke sjednocení postupu při realizaci závěrů posledních zasedání ÚV KSČ v nižších stranických orgánech a základních organizacích uskutečňují územní stranické orgány Dny předsedy, semináře,

aktivy a porady předsedů ZO KSČ, CZV, MěV a MV KSČ a aktivistů okresních /obvodních/ výborů. Například v Sokolově /Západočeský kraj/ se konal celoměstský stranicko-hospodářský aktiv, jehož se zúčastnilo 200 funkcionářů, poslanců, představitelů společenských organizací NF a vedoucích hospodářských pracovníků. Na základě hodnocení politicko-hospodářské situace přijali účastníci společné prohlášení k zabezpečení úkolů v roce 1989, které zavázalo všechny přítomné k jednotnému prosazování a plnění úkolů tak, jak jsou zakotveny ve volebním programu Národní fronty a v připravovaném dokumentu "Komplexní plán sociálního a ekonomického rozvoje města do roku 2000".

V uplynulém období na členských schůzích ZO KSČ pokračovalo projednávání závěrů 10. zasedání ÚV KSČ. Například v ZO KSČ Sklo - Union Rapotín /Severomoravský kraj/ položili důraz na prohloubení podílu každého člena strany na osobní agitaci, na zlepšení práce s mladými lidmi. Zdůrazňují dále, že názorná agitace nesmí být pouhé výzdobnictví, musí být konkrétní, poučná, mobilizující. Na členských schůzích ZO KSS v okrese Nitra /Západoslovenský kraj/ stavěli do popředí otázky kvalitnějšího výběru a přípravy lektorů a propagandistů, prosazování kolektivnosti vedení, zvyšování osobní odpovědnosti komunistů v hospodářských funkcích apod.

Jihočeský KV KSČ informuje, že při rozpracovávání závěrů 10. zasedání ÚV KSČ došlo k vyjasnění požadavků na řídicí sféru, funkcionáře strany, národních výborů a Národní fronty. Přijímaná opatření se týkají posílení působení komunistů v pracovních kolektivech, vyhodnocování názorové hladiny, aktivního postupu proti negativním jevům a působení nepřátelských sil. Přetrvávají však nedostatky - určité resortní pojetí ideologické práce, její oddělování od práce politickoorganizátorské, podceňování politické přípravy ve straně.

Závěry 12. zasedání ÚV KSČ rozpracovávají a postupně projednávají základní organizace strany. Například v okrese Gottwaldov tomu tak bylo v 85 % ZO KSČ na úseku průmyslu a v 65 %

organizací na úseku zemědělství a potravinářského průmyslu, v okrese Olomouc /Severomoravský kraj/ v 80 % ZO KSČ ve výrobních podnicích. Krajské /městské/ výbory ve zprávách uvádějí, že přístupy stranických organizací k této problematice jsou rozdílné. Například městský výbor KSS Bratislava konstatuje, že v základních organizacích přetrvává formálnost, rutina, opisují se pasáže ze zprávy na zasedání ÚV KSČ, což v konečném důsledku vede k přijímání nekonkrétních všeobecných úkolů. V okrese Olomouc /Severomoravský kraj/ se řada organizací na členských schůzích omezila na konstatování, že "je nutné úkoly plnit hned od počátku". V okrese Beroun /Středočeský kraj/ byla většina ZO KSČ se závěry 12. zasedání seznámena pouze informativně. Základní organizace KSČ v okrese Žďár nad Sázavou /Jihomoravský kraj/ počítají s rozpracováním závěrů uvedeného zasedání až v měsíci únoru.

V Jihomoravském kraji se v souladu se závěry 12. zasedání naprostá většina ZO KSČ ve výrobní sféře zabývala plněním hospodářských úkolů v roce 1988 a zabezpečením plánu roku 1989. V neplnících podnicích a závodech byla projednána opatření k vyrovnaní výpadků. Zároveň bylo poukázáno na to, že v důsledku přestavby velkoobchodních cen dochází v řadě podniků k podstatnému snížení tvorby zisku, například ve státním podniku Svít Gottwaldov o 250 mil. Kčs, Moravanu Otrokovice o 72 mil. Kčs. Členové strany v ZO KSS Považské strojírny a v některých dalších v okrese Považská Bystrica /Středoslovenský kraj/ kritizovali nedostatečnou připravenost komunistů v hospodářských vedeních na přestavbu hospodářského mechanismu. Poukázali i na pomalou realizaci záměrů přestavby ve stranické práci, ale především v činnosti společenských organizací NF, v kontrolní a revizní činnosti. V přijatých usneseních zavázali komunisty - vedoucí hospodářské pracovníky postupně prosadit formy a metody práce, které budou zárukou uskutečnění přestavby hospodářského mechanismu již v roce 1990. V základní organizaci KSS ZTS, kombinátní podnik Komárno, kritizovali změnu výrobního programu na úkor speciální techniky.

Výroba a dodávka podvozků V.1180 se snižuje o 20 %, ruší se i výroba dalších produktů. Výsledkem je snížení finální výroby v roce 1989 o 50 mil.Kčs oproti roku 1988. Komunisté hledají východisko přijímáním řady opatření.

Závěry posledního zasedání ÚV KSČ rozpracované na vlastní podmínky projednávají i základní organizace KSČ v centrálních orgánech přímo řízené odděleními ÚV KSČ. Například na členských schůzích ZO KSČ v oblasti společenských věd a Úřadu prezidia ČSAV zhodnotili práci za 3 roky osmé pětiletky, posoudili plnění úkolů, které byly pro daná pracoviště stanoveny na základě závěrů XVII. sjezdu strany. Konstatovali, že přijaté úkoly se daří v zásadě plnit. Nedaří se však prosazovat nové přístupy spolu s kvalitativně náročnějšími kritérii v hodnocení výslednosti vědecko-výzkumné práce. Na členských schůzích byly rovněž upřesňovány úkoly uvedených pracovišť do konce pětiletky, komunisté se zamýšleli nad dlouhodobější perspektivou výzkumné činnosti.

X

Stranické orgány a organizace postupně přistupují k zabezpečování přípravy výročních členských schůzí a stranických konferencí. Například v Jihomoravském kraji většina předsednictev OV a MěV KSČ v Brně schválila na základě usnesení PÚV KSČ ze dne 9. 12. 1988 vlastní politickoorganizační zajištění. V okrese Svitavy /Východočeský kraj/ vystoupilo po úvodním slově na střediskových aktivech 35 funkcionářů k dané problematice se svými zkušenostmi a náměty jak nejlépe připravit výroční členské schůze a řešit přetrvávající problémy při plnění státního plánu.

V okrese Most /Severočeský kraj/ byl na aktivu věnován prostor výměně zkušeností ze skládání účtů výborů ZO KSČ a z besed se členy i kandidáty strany a k otázkám zkvalitňování členské základny. Jako znepokojující jev se ve stranické práci

ukazuje zvyšující se počet ukončování členství nejen v ZO KSČ v místech bydliště /ze zdravotních příčin/, ale i v ZO KSČ v podnicích i závodech z důvodu pasivity a na základě vlastní žádosti jednotlivých komunistů.

Z obvodního výboru KSČ Praha 10 jsou signalizovány těžkosti, projevující se při výběru více kandidátů na funkci předsedy ZO KSČ. Zájem o výkon této funkce je malý. V Jihočeském kraji se v souvislosti s růstem nároků na práci a aktivitu mírně zvyšuje počet členů s trany, kteří podávají žádost o zrušení členství /Jindřichův Hradec a Český Krumlov/. Každý případ je řešen individuálně. S ohledem na stanovisko ÚV KSČ o nezbytnosti dodržovat časové limity pro výkon jednotlivých funkcí /10 let/ je snaha některých funkcionářů, především předsedů ZO KSČ, odcházet z funkce bez ohledu na stávající kádrové podmínky. Tento problém se týká v průměru 20 - 30 % předsedů ZO KSČ. Diskuse vyvolalo rovněž jednoznačné rozhodnutí o tajném způsobu voleb. Jsou názory, že způsob voleb měl být ponechán na rozhodnutí členské schůze tak, jako v roce 1988.

X

Územní stranické orgány upozorňují na problémy spojené s přípravou plánu na letošní rok. Jejich rozpis byl mnohde nadále prováděn indexovou metodou, což vedlo k disproporcím mezi jeho jednotlivými částmi. Situaci zhoršují rovněž problémy v materiálně technickém zásobování a snahy státních podniků neuzavírat hospodářské smlouvy na neefektivní, ale žádané výrobky. Spolu s přestavbou velkoobchodních cen vedou tyto potíže k tomu, že v mnoha případech není dosahováno shody mezi rozpisy nadřízených orgánů a požadavky podniků, zejména v kvalitativních ukazatelích. Většina hospodářských organizací se zatím řídí operativními plány.

Uvedený stav omezuje rozvoj pracovní iniciativy a nevytváří potřebné podmínky pro uzavření kolektivních smluv na rok 1989.

Přes snahu stranických orgánů i organizací se často nedaří překonat tendence vedoucích hospodářských pracovníků zabývat se pouze ekonomickými ukazateli bez odhalování příčin problémů a jmenovitěho určení pracovníků zodpovědných za jejich přetrvávání. Místo konstruktivní kritiky nedostatků, řešitelných v podmínkách jednotlivých pracovních kolektivů a základních organizací, dochází často pouze k poukazování na nedostatky v činnosti nadřízených hospodářských orgánů. Jak uvádí například jihočeský KV KSČ, přijímá řada stranických organizací k plnění plánovaných úkolů nekonkrétní a neadresná usnesení nebo pouze konstatuje, že zprávy hospodářských vedoucích byly vzaty na vědomí.

V důsledku toho přetrvávají mnohde stereotypní prvky extenzivního rozvoje. V plánech se nepočítá s dostatečnými prostředky na modernizaci technologií. V některých krajích /například v Jihomoravském/ podniky požadují další nárůst zásob. Ve Východočeském kraji téměř polovina strojírenských podniků nevyužívá drahé NC stroje na plné dvě směny, přes zvýšení limitu překračuje stav zásob a nezvyšuje kvalitu produkce. Mnozí pracovníci na úseku materiálně technického zásobování spoléhají na bilance materiálů z generálních ředitelství a nejsou připraveni na samostatné uzavírání hospodářských smluv.

Územní stranické orgány a organizace věnují pozornost politickému ovlivňování pracovních kolektivů k aktivnímu řešení problémů na základě využívání vlastních rezerv.

Při ustavování stranických výborů v nových státních podnicích jsou využívány zkušenosti z první etapy. Projevilo se to v jejich lepší kádrové a organizační přípravě. Stranické výbory se aktivně zapojují do přípravě voleb orgánů socialistické samosprávy a ředitelů. Například v Jihomoravském kraji na základě návrhů přípravných komisí a podnikových výborů ROH se podílejí na projednávání návrhů na členy rad pracovních kolektivů. Mezi navrhovanými jsou zastoupeni členové strany /80 - 95 %/, ale zatím málo dělníci. Nepříznivá situace je pouze v okrese Jihlava, kde v Okresním stavebním podniku nebyl předseda

zvolen členem rady pracovního kolektivu a v RaJ Jihlava dostali členové strany nejméně hlasů. Rovněž v Jihočeském kraji nebyli někteří komunisté /přední pracovníci/ zvoleni za delegáty pracovních kolektivů /například v Mlékárně České Budějovice a OPBH Český Krumlov/.

Představování kandidátů na funkce ředitelů má dobrou úroveň a od členů pracovních kolektivů nejsou vůči navrhovaným vážnější výhrady. V Severomoravském a Jihočeském kraji se častěji vyskytují názory, že v těch případech, kdy v čele podniků byli ředitelé s dobrými pracovními výsledky, by se nemělo trvat na jejich volbě z více kandidátů.

Člen ÚV KSČ, který se zúčastnil členské schůze ZO KSČ Výzkumný ústav Chirana Brno uvedl v delegačním lístku, že vedení ústavu i základní organizace čeká na vyřešení organizační struktury VHJ Chirana. Zatím ústav nevyvíjí žádnou iniciativu pro zabezpečení úkolů technického rozvoje a samofinancování. Jen s obtížemi se podařilo zajistit úhradu jeho činnosti na I. pololetí 1989.

X

Stranické orgány a organizace věnují pozornost, vedle zabezpečování úkolů státního plánu, řešení problémů vznikajících při zavádění nových ekonomických pravidel do hospodaření podniků zemědělsko potravinářského komplexu a s přípravou tajných voleb vedoucích pracovníků.

Západoslovenský KV KSS upozorňuje na to, že v jednotných zemědělských družstvech neznají dosud ceny vstupů umělých hnojiv, chemikálií, součástek a náhradních dílů, stavebního materiálu, což brzdí sestavování finančních plánů na rok 1989.

Jihomoravský průmysl masný a Lacrum Brno /Jihomoravský kraj/ vedou arbitrážní spory v zájmu naplnění požadavků společenské objednávky. Některé zemědělské podniky totiž odstupují od dříve uzavřených smluv z důvodu změn charakteru výroby a docílení

vyššího zisku. Při navazování přímých vztahů se zahraničními partnery dochází v uvedeném kraji ke vzniku akciových společností. Většinou však bez účasti a konzultace oddělení a odborů ministerstva zemědělství a výživy. V tomto směru se jeví jako nutné sledovat vstup čs. podniků do kooperací a usměrňovat ho v souladu se zájmy socialistické společnosti.

Předsednictvo jihočeského KV KSČ při projednávání nového obsahového zaměření územních pracovišť MZVŽ ČSR v kraji vyjádřilo nespokojenost a nesouhlas s návrhem ministerstva. V daném materiálu není dostatečně propracována odpovědnost a pravomoce, které z nové činnosti územních orgánů vyplývají. Nepodařilo se připravit odpovídající a konkrétní náplň jejich práce, chybí potřebná vazba na stávající struktury, státní orgány a orgány SDR v místě. Předsednictvo upozornilo na skutečnost, že se málo mění formy a metody řídicí práce v zemědělství. V uvedeném kraji se vyskytují i připomínky ke značnému oslabení okresních článků řízení zemědělství při ponechání silných krajských odborů MZVŽ. Kritizován byl i článek JUDr. Petra Slimáka z FMZVŽ "K volbám orgánů JZD", uveřejněný v Zemědělských novinách /24. 1. 1989/, který opomíjí vedoucí úlohu strany, zásady demokratického centralismu. Tvrdí, že "... své vnitřní věci /včetně voleb/ si řídí družstevní kolektiv sám bez vnějších zásahů /§ 1, odst. 4 zák./". Přitom zákon uvádí "Družstevní kolektiv řídí své záležitosti prostřednictvím členské schůze a volených orgánů družstva v souladu s obecně závaznými právními předpisy a stanovami družstva". V preambuli zákona je také vyjádřena úloha stranických organizací "...zabezpečují uskutečňování kádrové politiky KSČ". Tvrzení JUDr. Slimáka může tedy vést k popření těchto zásad a vyloučení úlohy stranických orgánů, včetně MZVŽ v otázkách vnitřních záležitostí družstev. Potvrzují to zkušenosti ze šesti JZD v okrese České Budějovice, kde jsou připravovány nové volby orgánů JZD a projevuje se zde nechuť jít do tajných voleb. Nevyjasněné představy o úloze strany v kádrových otázkách v uvedených družstvech vedou až k názoru "... ať si lidé vyberou sami, koho chtějí volit" apod. Uvedený článek kritizovali na poradě rovněž vedoucí tajemníci OV KSS Komárno a Levice /Západoslovenský kraj/.

Okresní a krajské výbory strany hodnotily situaci na vnitřním trhu. Z jejich poznatků vyplývá, že ke změnám v zásobování, zejména skladbě sortimentu zboží, dochází jen pozvolna. Nižší efekt než lidé očekávali, měla opatření vlády ČSSR přijatá ke stabilizaci a obohacení trhu. Například hodnocení MěV KSČ Praha uvádí, že dovoz spotřebního zboží ze zahraničí se neprojevil. Dovezené zboží bylo převážně prodáváno jako "luxusní" - za vysoké ceny, často se stalo předmětem podpultového prodeje a nemohlo nahradit zboží denní potřeby, které na trhu stále chybí. Územní stranické orgány konstatují, že nedošlo k výraznějším změnám v uspokojování spotřebitelské poptávky. Za této situace nesehrává trh pozitivní úlohu v mobilizaci pracujících k aktivní účasti na přestavbě národního hospodářství a života společnosti.

Zásobování trhu základními druhy potravin je vcelku plynulé, bez výrazných výkyvů a nedostatků. Spotřebitelé kritizují převážně místní poruchy v dodržování rozvozových plánů. Přesto i nadále není poptávka uspokojována v celém sortimentu. Dlouhodobě je tomu tak například u levnějších druhů masa, masných výrobků, vnitřností, sýrů, trvanlivého a kondenzovaného mléka. Plně uspokojena není poptávka po mražených smetanových krémech, rybím filé, nízký je výběr nabízené mražené zeleniny a mražených hotových jídel.

Plynulé je zásobování trhu zeleninou a ovocem tuzemské výroby. V současném období překračuje nabídka poptávku u kubánských pomerančů a grepů. Podniky Ovoce a zelenina reagovaly na situaci snížením maloobchodní ceny tohoto zboží. Naproti tomu je nedostatek španělských pomerančů, mandarinek a banánů. Množí se připomínky ke kvalitě nabízeného ovoce, zeleniny, zejména brambor /například v Praze/.

Od počátku roku se postupně zlepšuje zásobování drogistickým zbožím, hygienickými potřebami a papírenskými výrobky. Např. v okrese Gottwaldov /Jihomoravský kraj/ se zásobování toaletním papírem a hygienickými potřebami v průběhu ledna zlepšilo natolik, že nakupování do zásoby postupně ustupuje a netvoří se fronty. Přes zlepšení však v řadě míst, zejména v menších městech a na

vesnicích, poptávka dosud plně uspokojena není. V nabídce dosud chybí širší sortiment zubních past a vlasové kosmetiky, nedostatek je zubních kartáčků, vykrývány nejsou objednávky na tekuté čisticí prostředky, některé druhy pracích prostředků, pěn do koupele a další zboží. V okrese Rokycany /Západočeský kraj/ však současně upozorňují, že v obchodech mají značné zásoby zubních past z dovozu. Pro vysoké ceny je o ně malý zájem a je nebezpečí, že se neprodají před uplynutím záruční lhůty. Dotazy na účelnost těchto dovozů byly zaznamenány i v Jihočeském kraji.

V zásobování trhu průmyslovým zbožím jsou dodávky i prodej u širokého sortimentu vyšší než před rokem. Přesto doposud není poptávka uspokojována u známých, dlouhodobě nedostatkových výrobků, jako jsou mrazničky, sportovní jízdní kola, barevné televizory, šicí stroje domácí výroby, automatické pračky atd. Dlouhodobě je kritizován nedostatečný sortiment a nabídka obuvi. Vážné výhrady mají spotřebitelé k nárůstu cen tohoto zboží. Požadavky zákazníků plně neuspokojuje nabídka kožené galanterie, punčochového a textilního zboží. Nejsložitější situace je u výrobků z bavlny. Trvalý je nedostatek spodního prádla a módního ošacení. Okresní výbor KSS Prešov /Východoslovenský kraj/ signalizuje nedostatek dětských plen.

Již více než půl roku je značně nepříznivá situace v zásobování trhu nábytkem. Nedostatek je čalouněných sedacích souprav, obývacích stěn, sektorového nábytku atd. Jen obchod s nábytkem v Prešově /Východoslovenský kraj/ nemá pro rok 1989 pokryty své požadavky ve výši 150 mil. Kčs.

Poptávka není uspokojována rovněž v sortimentu stavebnin a to i přes pokles zájmu zákazníků v zimním období. U tohoto zboží se rovněž pro rok 1989 nepodařilo smluvně zajistit dodávky v potřebném rozsahu. Na okrese Brno-venkov /Jihomoravský kraj/ nemají například potvrzeny smlouvy na dodávky zboží za 21 mil. Kčs.

Okresní a krajské výbory strany upozorňují na závažné poznatky obchodních organizací z jednání o dodavatelsko-odběratelských vztazích pro rok 1989. Ukazuje se, že řada výrobců podřizuje svou

produkci vlastním ekonomickým zájmům, bez ohledu na společenskou potřebu a poptávku na trhu. Podniky odmítají vyrábět zejména levnější druhy zboží. Ve Středoslovenském kraji nejsou například v potřebném rozsahu potvrzeny dodávky širokého sortimentu dětských oděvů.

Ke zhoršení zásobování může dojít i v důsledku toho, že výrobní podniky nepotvrzují obchodním organizacím dodavatelské smlouvy ani v rozsahu skutečných dodávek v roce 1988 s poukazem na potíže v materiálně technickém zajištění výroby /suroviny, obalový materiál .../. Tato praxe vede ke snižování objemu a zhoršování struktury zásob jak ve velkoobchodě, tak v maloobchodě. Dodávky spotřebního zboží pro Prahu nejsou například pro letošní rok zajištěny v rozsahu 3,216 mld. Kčs, přičemž u průmyslového zboží v objemu zhruba 2,9 mld. Kčs. V Západočeském kraji jsou uzavřeny smlouvy na dodávky drogistického zboží v rozsahu 92,9 % skutečného nákupu v roce 1988. Krajský výbor KSČ v této souvislosti upozorňuje, že pokud nebudou plynule zajišťovány dovozy, může dojít ještě k většímu skupování tohoto zboží než v minulém roce.

Okresní výbor KSČ Karlovy Vary /Západočeský kraj/ upozorňuje, že opatření k omezení vývozu zboží zahraničními turisty nevedlo ke zlepšení nabídky na vnitřním trhu, ale naopak dříve vyvážené výrobky zůstávají na skladech. Nižší návštěvnost okresu cizinci v souvislosti s přijatými celními opatřeními se promítla do poklesu tržeb hotelů a restaurací. Některé provozovny docilují pouze 50% plnění plánu.

X

V názorové hladině obyvatel ve vnitropolitické oblasti stále převažují ohlasy na provokační akce protisocialistických sil v Praze. Ze zpráv krajských /okresních/ výborů strany vyplývá, že jim i ústřednímu výboru strany /370/ neustále docházejí stanoviska, informace a názory ze stranických, společenských orgánů a organizací, od Lidových milicí, komunistů i bezpartijních,

pracovních kolektivů i jednotlivců. Je z nich zřejmé, že většina pracujících provokační a kontrarevoluční akce odsuzuje, vyslovuje požadavky na daleko rozhodnější, tvrdší a účinnější zákroky vůči těmto živlům. Jednotky LM, například s. p. Velamos Skuteč, okresů Rožňava, Trebišov, o. p. ČZM Strakonice a další prohlašují, že jsou připraveny kdykoliv vystoupit proti destrukčním silám a bránit socialismus.

Předsednictvo západoslovenského KV KSS, předsednictvo OV KSČ Rokycany /Západočeský kraj/ a mnoho dalších ve stanoviscích upozorňují, že nelze dopustit opakování chyb z let 1968-69 a dávat prostor pro rozvíjení činnosti třídních nepřátel pod rouškou demokratizace společnosti nebo uplatňování lidských práv. Pracující okresu Praha-východ požadují zkvalitnění výuky na školách všech stupňů a výchovy v duchu marxismu-leninismu, včetně vysvětlování podstaty a důsledků krizového období 1968-69. Podobně v okrese Zvolen /Středoslovenský kraj/ je poukazováno, že krizová léta jsou na školách a učilištích vysvětlována všeobecně a mladí lidé nemají konkrétní informace o tomto období.

Je požadováno, aby jména organizátorů protisocialistických akcí byla zveřejněna stejně tak, jako jejich postihy. Základní organizace KSČ č. 82 v Praze 4 požaduje vyloučit účastníky demonstrací - studenty vysokých škol ze studia a využít je k bezplatné práci pro společnost /při čištění a úklidu města, pomocných pracích ve stavebnictví apod./. V zaměstnání uplatnit zákonné postihy proti účastníkům demonstrací jako absentérům. V ZO KSČ ZŠ Náchod - Plhov /Východočeský kraj/ poukazují na to, že účastníci nepřátelských akcí nemohou zůstat anonymním davem, vyzývají k radikálnějším zásahům, zveřejňování jmen, odhalování jejich zázemí /rodina, škola, pracoviště/, co je vede k účasti a ukázat co vykonali pro republiku, kterou chtějí rozvracet. Základní organizace KSČ z Pardubic doporučují u nezletilých uvádět zaměstnání rodičů, majetkové poměry, aby veřejnost byla informována, o jaké lidi jde, kdo má odpovědnost za jejich výchovu. Obdobná stanoviska zastávají další organizace a pracovní kolektivy v ČSSR.

V Severočeském kraji je poukazováno na nutnost účinnějšího politicko ideového působení na mladou generaci. Značná část mládeže poslouchá západní rozhlasové stanice a v jejich názorech se projevuje mnoho nejasností v souvislosti se současným politickým a ekonomickým vývojem v socialistických zemích i s hodnocením předcházejících období. Na celkovou situaci a veřejný pořádek v tomto kraji negativně působí opakující se anonymní telefonáty a dotazy vyhrožující destrukcemi různých objektů /v měsíci lednu 1989 celkem 16/, v některých případech i fyzickým násilím proti členům strany.

Funkcionáři základních organizací, předsedové ideologických komisí MěV KSČ Olomouc, Litovel, ZTS Olomouc /Severomoravský kraj/ požadují, aby sdělovací prostředky používaly jednotné pojmy, zda vystoupily nepřátelské - protisocialistické síly, nebo šlo o nepovolené demonstrace, pražské výtržnosti apod. Prakticky ve všech krajích jsou vznášeny požadavky na zveřejnění činnosti a charakteru tzv. nelegálních struktur. Kritizovány jsou hromadné sdělovací prostředky, že před očekávanou demonstrací nerozvinuly širokou kampaň odhalování skutečných snah organizátorů.

Městský výbor KSČ Praha uvádí, že akce protisocialistických sil se setkávají s nesouhlasem komunistů u většiny nestraníků, i když intenzita odsouzení je různá. Z poznatků OV KSČ Praha 1 /kde je mnoho organizací z nadstavby/ vyplývá, že asi polovina komunistů podporuje a souhlasí s energickým zásahem bezpečnostních sil. V řadě případů se uvádí, že měl být důrazně uplatněn již v neděli 15. ledna. Část komunistů a nestraníků zastává rozpačité a neurčité stanovisko. Jsou vyjadřovány i takové názory, že situace měla být zvládnuta jinými prostředky /neříká se jakými/ a poukazuje se, že 16. 1. 1989 bylo postiženo mnoho nezúčastněných chodců. Obdobné poznatky jsou i ze stranických organizací z oblasti společenských věd přímo řízených oddělením ÚV KSČ. V anonymním

dopise, který obdržel OV KSS Prešov /Východoslovenský kraj/ je požadováno zahájení dialogu "s lidmi, kteří se chtějí přičinit o rehabilitaci lidských hodnot a odstoupení diskreditovaných politiků".

Další poznatek ukazuje na to, že většina komunistů i nestraníků postrádala stanovisko vedoucích stranických a státních orgánů a jejich funkcionářů. Poukazují na to i komunisté z organizací přímo řízených odděleními ústředního výboru KSČ, například v oblasti společenských věd, v průmyslu, stavebnictví, dopravě, obchodě a dalších. Páteční beseda /20.1.1989/ v Čs. televizi měla podle těchto názorů být dříve. Naproti tomu televizní vystoupení primátora hl. m. Prahy s. Horčíka bylo hodnoceno nejen jako pozdní, ale zároveň jako nepřesvědčivé a formální. Z celého zpravodajství hromadných sdělovacích prostředků dosud nejlépe byly hodnoceny informace z deníku Mladá fronta, zejména články ze sobotní Mladé fronty /21. 1. 1989/ "Provokace brzdí přestavbu" a "Přáli bychom si víkend jako každý jiný" a vystoupení vedoucího tiskového odboru Úřadu předsednictva vlády ČSSR s. M. Pavla. Okrajově byl zaznamenán zájem o vystoupení tajemníka ÚV KSČ s. Fojtíka v Jihomoravském kraji, ve kterém údajně připustil, že rozsah protistátních demonstrací stranické a státní vedení překvapil. Většina komunistů není spokojena a kritizuje ideologické a propagandistické zvládnutí této mimořádné situace. Na svých pracovištích v rozhovorech s nestraníky pociťuje nedostatek informací, které by přesvědčivě demaskovaly tendenčnost a lživost zpravodajství západních sdělovacích prostředků. Zaznívají požadavky na protiakci k podpisovému pamfletu za propuštění Havla.

V Praze 10 se většina pracujících, mládeže i obyvatel ztotožňuje s hodnocením událostí v Rudém právu, Večerní Praze a Čs. televizi. Nejrozšířenější názor lidí /převládající v dělnických organizacích/ je nejen kategoricky zakázat do budoucna podobné akce, ale v případě jejich výskytu je rychle a tvrdě potlačit všemi dostupnými mocenskými prostředky. Uvedené události ovlivnily celkovou politickou situaci v jednotlivých podnicích, závodech, školách, institucích i v místech bydliště. Předsednictvo OV KSČ Praha 10 doporučuje především odhalit celou síť

organizátorů, otevřeně charakterizovat profil těchto lidí, způsob jejich organizace, financování apod., využít všech dostupných prostředků k jejich izolaci.

Požadavky na pohotovou a hlubokou informovanost členů strany a celé veřejnosti jsou vyslovovány v souvislosti s tzv. iniciativou kulturních pracovníků. Je tomu tak například v Severomoravském a v Jihočeském kraji. Východočeský krajský výbor strany informuje, že tato iniciativa vyvolala rozhořčení. Například komunisté z Gumokovu Hradec Králové požadují odpověď na to, kdo podpisovou akci organizoval, s jakým cílem a jaké byly přijaty závěry. Nesouhlasí s odpovědí uveřejněnou v Rudém právu dne 31. 1. 1989 na dotaz čtenáře, že je jedno, jaké osobní sympatie a občanské postoje k událostem na Václavském náměstí má Josef Novák nebo přední pražský herec. Argumentují vlivem kulturních pracovníků na utváření postojů veřejnosti a mládeže. Tento názor není ojedinělý, je tlumočen i z dalších míst kraje.

V Severomoravském i v Jihočeském kraji byla rovněž kriticky veřejností přijata informace o povolení apoštolské církve v ČSR, která je známa svou silně protispolečenskou platformou. Především u funkcionářského aktivu jsou názory, že ustupujeme od zásadového řešení náboženských otázek. Komunisté ve Středoslovenském kraji se ptají, jak mají mezi nestráníky zaujímat stanoviska, když neznají ani znění 31 podmínek katolického duchovenstva a o co jim šlo. Ptají se, proč sdělovací prostředky a propaganda dávají prostor pro vystupování Čáslavské, Zátopka, Ťažkého, Přenosilové, kteří byli dříve označováni jako představitelé protisocialistických sil a kdo má zájem vyzdvihovat je do popředí. Ze strany dlouholetých členů KSČ v tomto kraji jsou postoje ÚV KSČ k různým nepřátelským skupinám hodnoceny jako málo energické a vyslovují obavy, že jim postupně budou dělány ústupky.

V souvislosti s událostmi v Praze roste i počet a intenzita vyhrůžek komunistům. Po zveřejnění stanoviska obdržel například předseda 3. ZO KSČ Agrozet Jičín /Východočeský kraj/ 4 anonymní vyhrůžné dopisy. Vyhrůžky byly doručeny v Technolenu 03 Jilemnice člence předsednictva OV KSČ v Semilech, telefonicky bylo vyhrožo-

váno řediteli závodu Preciόza Turnov, členu MěV KSČ v Turnově a řadě dalších soudruhů ve Východočeském kraji. Středočeský krajský výbor uvádí, že dělníkovi Královodvorských železáren Beroun, který zaujal stanovisko k událostem v Praze v Rudém právu, byly zaslány urážlivé dopisy. Dne 31. 1. 1989 byla rozbíjena kameny okna na úseku kádrové práce v prvním patře budovy OV KSČ Beroun.

Ve stanoviscích, která jsou adresována ústřednímu výboru strany, je všeobecně vyjadřována potřeba zajistit klid a pořádek pro zdárný postup přestavby a demokratizace společnosti. Převažuje názor, že uklidnění situace je pouze dočasné, a proto je nutné přijmout účinná opatření, aby se předešlo opakování těchto akcí.

V ohlasech na mezinárodní události sílí obavy z dalšího vývoje v PLR, MLR, Jugoslávii a mezi některými staršími členy strany i v SSSR. U části komunistů v Severomoravském kraji se projevuje nesouhlas s hodnocením předcházejících období výstavby socialismu v Sovětském svazu, tak jak jej prezentují sdělovací prostředky /například Týdeník aktualit, Sputnik apod./. Zaznívají, a ne jednotlivé hlasy, k čemu a komu tato otevřenost slouží. Starší členové se v důsledku toho stávají mnohde apatičtí a říkají, že současnému dění nerozumí a nevědí, za co vlastně po celý život bojovali.

Oddělení stranické práce v průmyslu ÚV KSČ v informaci upozorňuje, že v přímo řízených ZO KSČ je některými členy strany požadováno, aby závažné otázky, postoje naší strany k vývoji zejména v PLR a MLR byly objasňovány stranickému aktivu.

Podle prvních poznatků jsou ohlasy na jednostranné snížení vojenských výdajů, sil a výzbroje ČSSR a dalších socialistických států pozitivní. V Praze, ale i v dalších krajích, je to považováno za náš vklad v procesu uvolňování mezinárodního napětí. Je očekáváno, jak se k této iniciativě postaví státy NATO, zvláště pak nová vláda USA v čele s prezidentem Bushem. V okrese Ústí nad Labem /Severočeský kraj/ byly u části starších členů strany, ale i v ZO KSČ Středního odborného učiliště spojů, Střední zdravotnické škole, Středního odborného učiliště hornického a v dalších zaznamenány obavy, zda uvedené jednostranné snížení stavů vojenského potenciálu příliš neoslabuje naši obranyschopnost vůči NATO.

Jednotlivá upozornění

Při projednávání ideově výchovného působení v Jihočeském kraji je často poukazováno na nevhodné oblečení členů hudebních skupin /včetně televizních přenosů/ a jejich chování na scéně, kdy nedávají naší mládeži dobrý příklad. Časté připomínky jsou k malé a nízké ofenzivnosti sdělovacích prostředků ke hnutí Punk. I když byl poměrně pozitivně hodnocen televizní pořad Sondy k tomuto problému, vyskytly se výhrady k obsahu článku v Mladé frontě "Čiro není podmínkou", na jehož základě příslušníci tohoto hnutí při preventivních akcích SNB proti nim jednoznačně argumentují tím, že oni bojují proti přetvářce, falši apod.

V informaci jihočeského KV KSČ se uvádí, že v letošním roce vycházejí ze základních škol silné ročníky a dosud se nepodařilo zajistit místa v učebních oborech pro 400 dětí. Příčinou je nízká kapacita středních škol a učilišť v kraji. Situace je řešena školskými orgány, zatím však bezvysledně. Tento stav působí nepříznivě na vědomí rodičů, je příčinou nervozity a předmětem značné kritiky.

Východočeský KV KSČ podal telefonickou informaci ústřednímu výboru strany, v níž je uvedeno: "dne 6. 2. 1989 obdržel OV ČSČK v Rychnově nad Kněžnou anonymní dopis s razítkem pošty Bratislava dne 2. února". V textu je dotaz "Vy chcete na sjezdu volit veřejně a již po čtvrté Hatiára a toho podvodníka Novotného? To je přestavba?"